

sorci, ki naj bi bil javnosti za njega pisavo odgovoren. V Zavezi včlanjeno učitelstvo nujno zahteva jasnosti v tem vprašanju. Naši odločni ugovori napram tedanji pisavi so našli na pristojnem mestu gluha ušesa.

26. Na c. kr. naučno ministrstvo se je odposlal dopis, da naj to razveljavi prepoved c. kr. deželnega šolskega sveta v Gradcu glede uvedbe K. Widrovega »Moje prvo berilo«. Šolska okrajna Vransko in Gornji grad sta sklenila na svojih uradnih učiteljskih konferencah, da upeljeta nov Widrov abecednik, šolski okraj Celjska okolica pa je sklenila, da upelje Iv. Krulčev »Moja prva čitanka«. Vsi ti šolski okraji so v celjskem političnem okraju. Prepoved štajerskega deželnega šolskega sveta je bila nepravilna in je v nasprotju z zakonom. Stojimo še vedno na stališču, da ima veljavno besedo o upeljavi učnih knjig samo sklep učiteljskih konferenc! Obe knjigi sta aprobirani. Šolska oblast bi morala vsaj za ves politični okraj ali oba abecednika prepovedati, ali pritrlditi konferenčnemu sklepu, da se vsak izmed njih upelje v istem šolskem okraju, kjer se je uradna učiteljska konferenca zavzela zanj. Enak rekurz je vložil na isti naslov tudi učitelj K. Wider. — Naučno ministrstvo je odbilo rekurz kot neutemeljen: prvič ni Zaveza kompetentna za tak priziv, drugič, ker ima pravico upeljovati odobrene učne knjige le c. kr. deželni šolski svet, okrajna učiteljska konferenca stavi samo nasvet, ima torej samo posvetovalni glas.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

IZ ZAVEZE AVSTRIJSKEGA JUGOSLOVANSKEGA UČITELJSTVA.

Imenik članov je poslal: 14. Šaleško učiteljsko društvo — 28 članov. Sežansko učiteljsko društvo je prijavilo še 3 člane (skupaj 31 + 14 + 3 = 48 članov). V zadnji številki smo izkazali 586 članov, torej imamo doslej prijavljenih 634 članov. Od 19 društev še nimamo imenikov. Prav nujno prosimo vsa zaostala društva, da nemudoma sestavijo in nam pošljejo svoje imenike, ker nam sicer ni mogoče urediti vednega dostavljanja listov. Društveni odbori naj neumorno delujejo za izpolnitev svoje organizacijske! Vsako izpolnjenost naj nam takoj naznani! Posebno pozornost naj polagajo na prirastek članstva. Tovariši blagajniki naj skrbno pazijo na redno plačevanje in pobiranje članarine! Prosehi in uspešno delo Zaveze je odvisno od njenih članov. Vsi v organizacijo in vsi na delo!

Iz Sežanskega učiteljskega društva smo prejeli ta-le nasvet: »Ker je bil vsak poizkus doseči zvezo z odboroma goriškega in tolminskega učiteljskega društva, zato predlaga odbor Sežanskega učiteljskega društva kotčasne zastopnike goriškega učiteljskega v upravnem odboru »Zaveze« tovariša Ign. Križmana in Antona Merviča.«

Za odbor Sežanskega učit. društva

Al. Hriščak, t. č. predsednik.

Vodstvo Zaveze vzame ukrep Sežanskega učiteljskega društva na znanje in smatra tovariša Ignacija Križmana in Antona Merviča za člane upravnega odbora Zaveze proti naknadnemu odobrenju občnih zborov goriškega in tolminskega učiteljskega društva.

Vodstvo Zaveze.

Goriško.

—g— Goriško okrajno društvo moramo zopet vzbuditi k življenju. Ker njegovo predsedništvo še vedno bega po ptujem svetu, sklicujem kot društveni odbornik vse učiteljskega našega okraja na stanovski sestanek dne 4. aprila t. l. ob 10. uri predpoldne v Gorico k Jeleni. Društveno posvetovanje bo nadaljevalo tudi popoldne ob 2., ker imamo mnogo ran, da jih zacelimo. Pridite vsi, ker le v popolni organizaciji moremo udeležiti svoj stanovski program in olajšati svoje gorje, ki je tako silno, ker se je zrušila tudi ljubljana rodna gruda, ki ječi z nami vred v trpljenju in solzah! Vstajenje je tu! Vzdravimo tudi svojo stanovsko organizacijo in vpostavimo zrušene šole povsod širom našega okraja! Tovariši, tovarišice! Dvignimo se!

V Kojkem, dne 18. marca 1918.

Alojzij Urbančič,

naprošen po mnogih drugih.

Kranjsko.

Učiteljsko opozarjamo na zborovanja učiteljskih društev, ki se vrše na veliki četrtek v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Sestanek učiteljskega sodnih okrajev Vipava in Ajdovščina. Nepričakovano lepo in uspešno se je vršil dne 14. t. m. v Sturijah jako dobro obiskovan sestanek učiteljskega sodnih okrajev Vipava in Ajdovščina. Videlo se je, da učiteljsko teh okrajev hrepeni po sestankih, ki mu jih je prekinila in vzela, kakor še marsikaj drugega, svetovna vojna. Učiteljsko hoče hoditi svoja pota, ustvariti si hoče samo boljšo bodočnost, če ne gmotne, pa vsaj duševno. Dobro ve, da je izobrazba moč, ki nas popelje v boljšo in veselejšo

prihodnost. Sklicatelj sestanka je orisal pomen tega sestanka in raztolmačil vzrok, zakaj naj se tesneje združi učiteljsko imenovanih okrajev. Ljudskošolski učitelji smo in kot taki moramo stremeti za nadaljno izobrazbo. Zlastno izobrazbo pospešujemo kulturni napredek ljubljene nam naroda. Debatu je bila jako živahna posebno s strani goriških tovarišev. Malenkostni pomisleki, ki so jih imeli nekateri proti posebnemu društvu, os izginili in prodrla je želja po lastni organizaciji. Tako je prav! Učiteljsko mora na delo, ne sme čakati na konec vojne, da se vrnejo z bojnih polj naši tovariši učitelji-vojaki, ki bi nam lahko očitali, da nismo storili doma svoje dolžnosti ter spali, ko so bila druga kulturna društva marljivo na delu vključ odsočnosti marsikaterega člana. Malenkostni ne smemo biti več; dovolj časa smo se vrtili le okoli dveh točk, okoli pedagoških vprašanj in gmotnega položaja. Stopimo na novodobna tla: zavedajmo se duha časa in začnimo proučevati socialna vprašanja sedanjega časa. V svrhu izvršitve sklepa za ustanovitev novega društva se je izvolil pripravljalni odbor, v katerega so bili izvoljeni iz Kranjske tovariša H. Kmet, nadučitelj na Colu, Anton Skala st., nadučitelj v Vipavi in tovariš Čukova, učiteljica v St. Vidu nad Vipavo, iz Goriškega pa tovariši Peter Medvešek, nadučitelj sv. Križ. Cesta, Franc Mermolja, učitelj-voditelj v Dobravljah in Pavel Plesničar, učitelj v Ajdovščini. Začasno predsedstvo je bilo poverjeno tovarišu H. Kmetu, ki ima nalog stopiti v stik z Zavezo v zadevi pravil. Sestanek je pismeno pozdravil predsednik »Goriškega učiteljskega društva«, tovariš Ignacij Križman, ki biva sedaj v Loki pri Zidanem mostu. Prva seja pripravljalnega odbora se je določila na 11. dan meseca aprila t. l. Ponosni na lepo uspehi sestanek, v prijetni zaveš, da smo storili svojo dolžnost in važen korak za blaginjo učiteljskega in šolstva, in v nadi na srečnejšo bodočnost, smo se vračali proti večeru v svoje domove.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj objavlja v nastopnem izkazu prispevkov za učiteljski vojni pomožni sklad, ki jih je darovalo učiteljsko ormoškega okraja v smislu XV. okrožnice Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem za prvo četrtletno dobo leta 1918:

1. Učiteljsko Ormož-okolica (I. kraj. plač. razred) 3% od vojne draginjske doklade in njegove 50% povška v znesku 22.29 K; 2. učiteljsko Hum (II. kraj. plač. razred) 2% v znesku 3.75 K; 3. učiteljsko Središče (II. kraj. plač. raz.) 2% v znesku 15.27 K; 4. učiteljsko Sv. Božen (II. kraj. plač. raz.) 2% v znesku 13.00 K; 5. učiteljsko Sv. Miklavž (III. kraj. plač. raz.) 1% v znesku 6.84 K; 6. učiteljsko Svetinja (III. kraj. plač. raz.) je plačalo 2% za vse 4 četrtletne dobe v znesku 18.00 K; 7. učiteljsko Runc (II. kraj. plač. raz.) 2% v znesku 11.50 K; 8. učiteljsko Sv. Tomaž (III. kraj. plač. raz.) 1% v znesku 6.40 K; 9. učiteljsko Sv. Lenart (III. kraj. plač. raz.) 1% v znesku 5.60 K; 10. učiteljsko Velika Nedelja (III. kraj. plač. raz.) je plačalo 1% za vse 4 četrtletne dobe v znesku 15.40 K.

Skupna vsota vseh 1. marca 1918 plačanih zneskov znaša 118.05 K. Ta znesek se je že poslal Zveznemu blagajniku v Dol. Vse učiteljsko ormoškega okraja je brez vsakega ugovora in brez posebne agitacije poravnalo vse od Zveze zaželenne prispevke; učiteljsko dveh šol pa je takoj izročilo celoten prispevek.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je zborovalo dne 3. marca v deški šoli v Šmarju pri Jelšah. Udeležba je bila, če upoštevamo slabo vreme in še slabše prometne zveze, jako povoljna. Zborovanje je otvoril in vodil tovariš-predsednik Kurbus. Pri pozdravu omenja, da je to prvo zborovanje v času svetovne vojne. Spominja se onih, ki so v tem času zapustili naše vrste in se preselili v boljše bodočnost. Tovariš Stritar je zgubil blago gospo in nadebudnega sinčka. Pri Sv. Vidu smo zagreblili upokojenega tovariša Žumra, častnega člana našega društva. V najlepši dobi življenja je izdihnil pri Sv. Florjani pod Bočem tov. Auernik. Bil je tih in miren sotrp, a zlat značaj. Zborovalci jim zakličejo: Slava njih spominu! Nesrečnemu tovarišu Trafeniku smo postavili v Kostrivnici nagrobni spomenik in si ga ob priliki ogledamo. Kot nove članice pozdravi tovarišice: Gosakovo, Ogrizekovo in Sekirnikovo. Posebe omenja, da je navzoč tudi tovariš Olinšek, ki je kot rezervni stožnik na dopustu. Prav presrečno mu čestita, da je pri voljakih dosegel tako visoko stopnjo. Od članov služijo še sedaj pri voljakih tovariši Olinšek, Purkhart, Dobnik ml., Cajnko in Fünk. Tovariš Blazinšek je v ruskem ujetništvu. Tovariša Kurbus in Žumer sta tudi morala k zastavi, a sta zopet med nami. Prečita dopis učiteljskega društva za okraj Prohnikleiten v zadevi častnega članstva nemških tovarišev Herza, Otterja in Monscheina. Zadevo odstopi društvo Zvezi, ki naj ukrene potrebno za vsa Štajerska slovenska učiteljska društva. Poročilo o denarni posesti društva in prometa je podala blagajničarka tovarišica Zupančičeva. Račune sta pregledala tov. Stritar in Srabotnik in izjavila, da so v najlepšem redu. Blagajničarki se izreče zahvala. O delegacijskem zborovanju Zaveze o božiču poroča delegat Žumer. Stvarno in nepristransko poročilo so zborovalci poslušali z vidnim zanimanjem. Sai pa zna tovariš Žumer tudi suhoparno poročilo poživiti s podrobnostmi, ki ustvarijo pri poslušalci celotno sliko. Žel je živahno zahvalo. Ob kon-

cu je predlagal: Vodstvu Zaveze se izreče popolno zaupanje. Članarina znaša 24 K na leto. Društvo pristopi k poštnemu čekovnemu prometu, da člani lažje plačujejo oziroma pošiljajo članarino. Vsi trije predlogi so bili soglasno sprejeti. Da se olajša blagajničarki delo, naj vsak šolski vodja naznani predsedniku, katere tovariše in tovarišice je smatrati za člane društva. Pri volitvi so bili soglasno izvoljeni: Predsednik Kurbus, podpredsednik Sekirnik, tajnik Verk, namostnica Zalčeva, blagajničarka Zupančičeva, odbornika Žumer in gospa Olinškova. Za delegata za Zvezo in Zavezo se izvolita Žumer in Verk, za namestnico pa tov. Debelakova. Predsednik omenja, koliko je pretrpel naš mili narod v dobi vojne. Globoko je pomakala zgodovina svoje pero tudi v slovensko kri. Upravičeni smo torej, da zapiše tudi nam kaj v prid. Navdušeno pritrldijo zborovalci predlogu, da se izjavi društvo za jugoslovansko deklaracijo. Tovariš Sekirnik se v toplih besedah spominja pokojnega tovariša Auernika. Ker se mnogo tovarišev in tovarišic zaradi slabe pošne zveze ni moglo udeležiti pogreba, naj prispevajo po svojih močeh za nagrobni spomenik blagemu tovarišu in mu tako izkažejo zadnjo čast. Na tozadevno vprašanje tov. Verka, izjavi tov. Sekirnik, da je odločil mesto strokovnjaka v rogaškem okrajnem šolskem svetu in se nikakor ne smatra več za člana okrajnega šolskega sveta. Upati pa je, da se v kratkem skliče učiteljsko k novi volitvi. Prihodnje zborovanje se vrši dne 9. maja v Kostrivnici. Po zborovanju nas je sprejel tov. Ferline v gostoljubno hišo, nam pokrepil želodce in praktično dokazal, da zna tudi učitelj pridelati dobro kapljico, posebno, če ima vinograde na Tinskem in v Dreveniku ter se piše anno 1917.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 7. marca 1918 še ob povoljni udeležbi v Slovenski Bistrici. Tovariš predsednik Josip Sabati otvori zborovanje in opomnja člane v svojem pozdravnem nagovoru, da naj neprostovoljna nedelavnost društva, ki je trajala že v četrto leto, ne ohlaja vezi, ki jih imamo napram naši organizaciji — napram Zvezi in Zavezi. Treba bo zastaviti vse moči v plodonosno delo. Naša očetnjava nas mora najti zbrane in pripravljene pri delu za njeno prenovljenje. Po vrlinah in duševnih zmoglostih sodeč bo postal naš narod v preroljeni očetnjava spoštovan in dragocen biser v kroni Habsburžanov. — V pozdravu je še posebe omenjal gosta g. dr. A. Goričana in gospico Jenkoto in na novo v društvo stopivšo učiteljico Rozino Lebnovo. — Nato je sledilo predsednikovo poročilo o delovanju društva v minulih vojnih letih, in čitanje raznih mnogoštevilnih dopisov. Vzelo se je na znanje tudi poročilo delegatnje Marije Schweiglerjeve o delegacijskem Zavezinem zborovanju v Ljubljani dne 28. dec. 1917. Potem je govoril gosp. dr. A. Goričan o narodnem gospodarstvu in valuti. To predavanje je bilo aktualno in jako zanimivo. Gospod referent nam je narisal, kako se vsi vodni državni trudijo, uporabljajo vse svoje teoretično znanje in iznajdljivost, kako bi obdržali in državnem gospodarstvu ravnovesje. Predavatelj je žel splošno pohvalo in odobravanje ob koncu poučnega govora. — Blagajničarka tovarišica O. Feigllova je položila račun za vsa leta od izbruha vojne sem. Račun s precejšnjim prebitkom s odobruje vzame na znanje. V odbor se volijo vsi dosedanja člani, in sicer: Jos. Sabati, predsednik; Anton Kukovič, predsednika namestnik; blagajničarka: Ottilija Feigllova; tajnica: Marija Schweiglerjeva. Odborniki: Jos. Svetlin, Anton Span in A. Hinterlechner. — Delegatom za Zvezino delegacijsko zborovanje v Celju je imenovan Albin Spreitz. — Ko se še zedinimo v načinu nabiranja prispevkov za učiteljski vojaški podporni sklad in se določi prihodnje zborovanje na 1. četrtek v mesecu maju je bil vzpored izvršen. Ob zaključku zborovanja čestita društvo predsedniku k njegovemu odlikovanju, ki mu je došlo s podelitvijo vojnega križca III. razreda za civilne zasluge, in k njegovemu jubilejnemu slavlju povodom 40 letnega delovanja na šolskem polju. V znak priznanja velikih zaslug, ki si jih je stekel naš slavljencec kot dolgoletni načelnik in vodja društva ter zastopnik učiteljskega v okrajnem šolskem svetu, ga imenuje društvo soglasno za svojega častnega člana. Novi častni član se ginjen zahvali za izkazano čast in zaključni lepo uspešno zborovanje.

Goriške vesti.

—g— Pred goriško izpraševalno komisijo za občne ljudske in meščanske šole v Ljubljani (Dunajska cesta, 38/II) se prično prihodnji usposobljenostni izpiti v ponedeljek, dne 29. aprila t. l. Prošnje za pripust naj bodo vsaj do dne 22. aprila v rokah ravnateljstva, a kandidati in kandidatnje naj se zglaš osebno v uradu v nedeljo, dne 28. aprila t. l. od 11—12 ure predpoldne.

—g— Dne 18. aprila t. l. se vrši v Ajdovščini v gostilni Jeras sestanek učiteljskega vsega goriškega okraja. Vabi se nujno na popolno udeležbo. — Medvešek.

Kranjske vesti.

BOJ ZA KRUH KRANJSKEGA UČITELJSTVA SE NADALJUJE.

Ker brzojavno posredovanje kranjskih učiteljskih društev za draginjske doklade pri deželnem

predsedniku, grofu Attems, ni imelo nikakoršnega uspeha, so se obrnili kranjska učiteljska društva na višje mesto za pomoč. Poslala so dne 15. t. m. na ministrsko predsedstvo, na naučno ministrstvo in Jugoslovanskemu klubu nastopne brzojavke:

Učiteljsko deželnega stolnega mesta Ljubljane je v tekočem letu brez vsake draginjske doklade. Deželni odbor jih noče več izplačevati. Državnega enkratnega nabavnega prispevka se sedaj nismo dobili. Izplačilo zavira se nedokonzano delo deželnega šolskega sveta. V vojni smo dali državi vse, kar je od nas zahtevala: tovarnamen v šoli in zunaj šole. Danes pa stojimo pred gospodarsko katastrofo. Brez materialnih sredstev smo. Plače so beraške. Zvestobo in delo nam vračajo oblasti s preziranjem in zadržanvanjem tega, kar nam je namenila država. Naš položaj tira učiteljsko do obupa. Ob takih razmerah je uspešno delo nemogoče, ker izčrpane moči odpovedujejo. Zanje nam ne dajo nadomestila. Naš stan hira in se pogreza v prepad. Protestujemo proti takemu sistematičnemu uničevanju svojega stanu! Vse prostorne nič ne pomagalo. Deželni odbor in vlada sta gluha in brezsrčna. Zahtevamo rešitve z Dunaja. Storitve vse, da bo konec temu nekulturnemu položaju! Hočemo zadoščenja v imenu humanitete! Hočemo kazni krivcem v imenu beraško ponižanega stanovskega ponosa in užaljene stanovske časti!

Za Ljubljansko učiteljsko društvo:

Jakob Dimnik, predsednik.

Učiteljsko črnomalskega političkega okraja na Kranjskem se zaveda, da je vselej vestno izpolnjevalo svoje dolžnosti in jih izpolnjuje še danes. Vzgojili smo državni najboljše bojovnike, dali smo ji svoje tovariše, brate in sinove, radovoljno smo se odzvali, kadarkoli nas je klicala na delo. Za plačilo pa nas čaka strašen pogin, bedna smrt, ker nimamo denarja, da bi si kupili živeža in obleke. V tekočem letu nismo dobili še nobene draginjske doklade. Deželni odbor je ustavil izplačevanje, niti od države določenega enkratnega nabavnega prispevka za leto 1917. nismo dobili, ker deželni šolski svet do danes ni izgotovil razdelitve. Vseled tega je naše materialno stanje naravnost obupno, nepopisno strašno je naš položaj. Izčrpane so naše moči in ne moremo več dalje. V svojem obupu kličemo tem potom po pomoči. V interesu propadajočega učiteljskega stanu in šolstva zahtevamo kruha in takojšnje rešitve. Naše oblasti so brez srca. Dobro so jim znane, naš stan in naše rodovine uničujejoče razmere, a vstrajajo trdovratno pri svoji nečloveški brezsrčnosti. Vse naše prizadevanje je ostalo brezuspešno, zato pritisnite nanje z vso silo, da dobimo učitelji, kulturni delavci, kar nam gre po zakonu in po pravici.

Belokranjsko učiteljsko društvo:

Valentin Burnik, predsednik.

Učiteljsko kamniškega političkega okraja na Kranjskem ni dobilo v tekočem letu še nobene draginjske doklade. Deželni odbor je izplačevanje ustavil, a od države določenega enkratnega nabavnega prispevka še sedaj nismo dobili, ker ni deželni šolski svet izgotovil razdelitve. Vse naše prizadevanje je ostalo brezuspešno. Učiteljsko stoji na robu materialnega propada. Hramo in ginemo mi, naše žene in naši otroci. Državi smo dali v letih vojne, kar je od nas zahtevala: izgojili smo ji bojovnike, dali svoje tovariše, brate in sinove. Za plačilo smo gladni in raztrgani. Nedopovedljivo strašno je naš položaj! V tem obupu se zatekamo tem potom in v zadnji uri po pomoči. Zahtevamo v interesu propadajočega svojega stanu in šolstva kruha in rešitve. Vsi izčrpani ne moremo več delati. Naše oblasti nimajo srca za nas in naše rodovine. Pritisnite na nje z vso silo, naj nam nemudoma dajo, kar nam gre po zakonu in po pravici. Protestujemo proti takemu uničevanju kulturnih delavcev. Apeliramo v imenu človečnosti na hitro pomoč in v nje imenu zahtevamo neizprosno stroge remedure naš stan morečih razmer!

Za Učiteljsko društvo kamniškega okraja:

T. Petrovec, predsednik.

Učiteljsko političkega okraja Kočevje ni dobilo v tekočem letu še nobene draginjske doklade. Tudi državni nabavni prispevek se ni izplačal. Na vzgojitelje priznana hrabrih braniteljev širne očetnjava, na od države vsestransko zaposlene delavce na izvenšolskem polju za časa vojne pritiska glad z vso silo. Nabava nujno potrebnih oblačil je popolnoma onemogočena. Naši kruhodajalci nimajo srca za nas in naše hiraajoče rodovine. Obupani se zatekamo tem potom v zadnji uri po hitro pomoči. V imenu človečnosti apeliramo: Rešite nas materialnega pogina in dušne smrti!

Slovensko učiteljsko društvo kočevskega okraja:

Franc Stefančič, predsednik.

Učiteljsko kranjskega političkega okraja na Kranjskem ni dobilo v letu 1918, nobene draginjske doklade in tudi državni nabavni prispevek ni izplačan. Učiteljsko stoji na robu materialnega propada. Državi smo dali vse, vzgojili smo ji bojovnike, dali svoje tovariše, brate in sinove. Za plačilo smo gladu raztrgani in izročeni obupu. Kličemo v zadnji uri po pomoči. Naše oblasti ni-

majo srce za nas. Pritisnite nanje z vso silo in rešite nas tega kulturnega škandala.

Za »Učiteljsko društvo kranjskega šolskega okraja«:

Fr. Luznar, predsednik.

Učiteljstvo stoji na robu materialnega propada. Obupani se zatekamo tem potom po pomoč. Naše oblasti nimajo srca za nas. Prisilite jih, naj nam nemudoma dajo, kar nam gre po zakonu in pravici. Državi dajemo, kar od nas zahteva, vzgojili smo ji bojevnike, dali svoje tovariše, brate, sinove. Za plačilo pa poginjamo. Protestiramo proti takemu uničevanju kulturnih delavcev. Apelliramo v imenu človečnosti na hitro pomoč in v nje imenu zahtevamo neizprosno stroge remedure naš stan morečih razmer!

Ivan Bezelj, predsednik.

Naše učiteljstvo mori skrajno pomanjkanje. Živeti mora ob neprimerno nizkih plačah in ne dobiva od dežele nobene vojne draginske doklade. Zato s polnim zaupanjem pričakuje, da mu nemudoma in izdatno pomaga država, ki ji je vzgojilo toliko odličnih mož in plemenitih žen.

Za »Društvo učiteljev in šolskih prijateljev ljubljanske okolice«:

Janko Zirovnik, predsednik.

Učiteljstvo logaškega političnega okraja na Kranjskem ni dobilo v tekočem letu še nobene draginske doklade. Deželni odbor je izplačevanje draginskih dokladov v tem letu ustavil, enkratnega državnega nabavnega prispevka pa še do sedaj nismo dobili, ker ni deželni šolski svet izgotovil razdelitve. Vse naše prošnje so ostale brezuspešne. Vsi stojimo ob robu materialnega propada. Zaradi pomanjkanja že hramo mi, naše žene in naši otroci. Državi smo vzgojili hrabre bojevnike, dali smo svoje tovariše, brate, sinove. Z vso verno in z vsemi močmi smo vneli mladino k delovanju v pomoč ranjenecem in drugim potrebam, a kot plačilo se nam obeta glad in pomanjkanje. Naš položaj je strašen in obupen! — V tem žalostnem in obupnem položaju kličemo tem potom po pomoči. V interesu vsega učiteljstva zahtevamo pomoči, zahtevamo kruha. Zaradi pomanjkanja najpotrebnejših živil ne moremo več delati. Oni, katere veže dolžnost nam pomagati, so do nas in naših družin brezsrčni. Z vso silo pritisnite nanje, da nam takoj dajo, kar nam gre po zakonu in po pravici. Z vso odločnostjo protestiramo proti takemu neumilnemu uničevanju učiteljskega stanu. Le hitra pomoč nas more še rešiti. V imenu človeštva apeliramo na pomoč, v nje imenu zahtevamo stroge remedure naš stan morečih razmer!

Za »Učiteljsko društvo logaškega okraja«:

Leopold Punčuh, predsednik.

Učiteljstvo šolskega okraja Rudolfovo na Kranjskem ni dobilo v tekočem letu še nobene draginske doklade. Dežela je izplačevanje ustavila, državni nabavni prispevek še ni razdeljen. Vse naše prizadevanje je brezuspešno. Stojimo na robu materialnega propada. Hramo in ginemo mi in naše družine. Državi smo dali več kakor je zahtevala. Za plačilo smo gladni in raztrgani. Obupen je naš položaj. V zadnji uri zahtevamo pomoči. Pritisnite z vso silo na naše oblasti, da nam dajo, kar nam gre po zakonu in pravici. V imenu človečnosti zahtevamo neizprosno stroge remedure naš stan morečih razmer.

Učiteljsko društvo okraja Rudolfovo:

M. Matko, predsednik.

Učiteljstvo krškega političnega okraja na Kranjskem ni dobilo v tekočem letu nobene draginske doklade. Deželni odbor je plačevanje ustavil, a od države določenega enkratnega nabavnega prispevka še sedaj nismo dobili, ker ni deželni šolski svet izgotovil razdelitve. Vse naše prizadevanje je ostalo brezuspešno. Učiteljstvo stoji na robu materialnega propada. Hramo in ginemo mi, naše žene in naši otroci. Državi smo dali v letih vojne, kar je od nas zahtevala, vzgojili smo ji bojevnike, dali svoje tovariše, brate in sinove. Za plačilo smo lačni in raztrgani. Nedopovedljivo strašen je naš položaj! V tem obupu se zatekamo tem potem in v zadnji uri po pomoč. Zahtevamo v interesu svojega propadajočega stanu in šolstva kruha in rešitve. Vsi izčrpani ne moremo več delati. Naše oblasti nimajo srca za nas in naše rodine. Pritisnite nanje z vso silo, naj nam nemudoma dajo, kar nam gre po zakonu in po pravici. Protestujemo proti takemu uničevanju kulturnih delavcev. Apelliramo v imenu človečnosti na hitro pomoč in v nje imenu zahtevamo neizprosno stroge remedure naš stan morečih razmer!

Pedagoško društvo v Krškem, 15. marca 1918.
Drag. Humek, predsednik.

Učiteljstvo postojnskega političnega okraja se nahaja v največji stiski. Deželni odbor je ustavil izplačevanje draginske doklade, ki jo je dobivalo učiteljstvo v preteklem letu, a enkratni nabavni prispevek, dovoljen od države, se nam tudi še ni celotno izplačal. Pri dobavi živil in obleke se neprivošči učiteljstvu nobene ugodnosti. Zato učitelji in njih družine hramo, nimajo potrebnih oblačil ter so na robu obupa. V tem stanju ne moremo živeti in vršiti težavnega dela. Z učiteljstvom bo pa propadla tudi mladina, up očet-

njave. Proti takemu uničevanju kulturnih nosilcev ter zanemarjanju slovenske mladine najodločneje protestujemo, a od visoke vlade pričakujemo najhitrejši in izdatni pomoči.

Za učiteljsko društvo postojnskega političnega okraja:

J. Brinar, preds. namestnik.

Tukajšnje učiteljstvo strada. Naš položaj je obupen. Vse je tisočkrat dražje, mi smo navezani na plače mirnih časov. Ne dobivamo nikakih dokladov. Deželni odbor jih je ustavil, enkratnega nabavnega prispevka ni, ker ni deželni šolski svet še sestavil razdelitve. Državi dajemo kar zahteva. Vzgojili smo ji bojevnike, na katere je lahko ponosna. Za plačilo ginemo kot psi za plotom. V imenu človeštva zahtevamo kruha in rešitve. Naše oblasti so gluhe za naše prošnje. Pritisnite nanje z vso silo, dajti nam, kar je našega. Zahtevamo stroge remedure naš stan morečih razmer.

Učiteljsko društvo radovljiskega okraja.

Sega, predsednik.

Jasnimi besedami teh brzojavk nam ni treba ničesar dostaviti. Neznosni položaj učiteljstva slikajo v tako temnih barvah, in s tako obupnimi klici po pomoči, da morajo merodajni krogi tam na Kongresnem trgu in ob Bleiweisovi cesti, ki imajo nesrečno usodo kranjskega učiteljstva v roki, biti nekulturni ljudje, in zakrknjeni noter do dna svojega srca, če tudi pred temi klici zamaše ušesa in takoj ne priskočijo na pomoč trpečemu učiteljstvu.

—r— Ljubljansko učiteljstvo — brez mesa. Ne le da se nam je vrednost mesnih kart za polovico skrajšala, zmanjšalo se je tudi število kart, tako, da bo imelo učiteljstvo 6 brezmesnih dni v tednu. Vse bi bilo, če bi bilo dovolj drugih živil, zlasti kruha in moke. Tako pa nas čaka najhujši turški post, pravi »ramazan«. Pri taki prehrani učiteljstvo ne bo moglo izvrševati svojega težavnega posla.

—r— Iz ljudskošolske službe. Učiteljski kandidatki Edvarda Bloudekova in Milena Novakova sta nameščeni za suplenti na rudniški šoli v Idriji; začasna učiteljica Gracijana Kovičeva je premeščena v Gorenjo.

—r— Iz c. kr. mestnega šolskega sveta. O redni seji c. kr. mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v torek, dne 12. februarja 1918*, smo prejeli nastopno poročilo: Predsednik proglasi sklepčnost in otvori sejo. Zapisnik oglasi bistvene kurencije iz predsedstva, ki se vzemo na znanje. Odobri se zapisnik zadnje redne seje z dne 20. novembra 1917. Več prošelj za dovolitev daljših dopustov mestnemu učiteljstvu se priporočilo predloži c. kr. deželnemu šolskemu svetu v ugodno rešitev. Prošnji nadučiteljice in ravnateljice Marije Maroutove za stalno vpokojitev, naj se na pristojnem mestu ugodno. Na znanje se vzame poročila o nadzorovanju mestne šolske dekleške šole, I., II. in IV. mestne deške šole, pomožnega oddelka na tej šoli in vnanjih zasebnih dekleških šol uršulinskih — vsa za šolsko leto 1916/17 in vsa z dostavkom, da jih je predložiti c. kr. deželnemu šolskemu svetu. Sprejmo se nasveti glede bodoče uredbe pouka prostih dni z ozirom na vnesitev pouka zaradi izrednih vojnih razmer in pa nasveti radi nabave samoučil šolski mladini. Učiteljema Ignaciju Laberniku in Maksu Bajcu iz salezijske šole se pripoznata Laberniku tretja in Bajcu druga petletnica. K resoluciji predsedništva »Ljubljanskega učiteljskega društva« radi razbremenitve onega učiteljstva, ki poučuje zaradi izrednih vojnih razmer na dveh šolah, se zavzame stališče. Sklene se c. kr. deželni šolski svet in deželni odbor nujno naprositi, naj se močno prizadetu ljudskošolskemu učiteljstvu ukine vojnodraginske doklade tudi za I. polovico tekočega šolskega leta v izplačilo nakažejo in sicer vsaj v istem izmerju kot v letu 1917. Potem ko se reši nekaj internih stvari in pojasni nekaj administrativnih in gospodarskih vprašanj, zaključí predsednik sejo.

Štajerske vesti.

—s— Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem. V sredo dne 27. marca v Celju v Narod. domu vršče se delegacijsko zborovanje ima sledeči vzpored: I. Ob 8. uri predpoldne odborova seja. II. Ob 10. uri predpoldne delegacijsko zborovanje. 1. Predsednik otvori zborovanje. 2. Legitimiranje delegatov. 3. Poročila funkcionarjev. 4. Učiteljska gospodarska združba. (L. Černež.) 5. Predlogi. 6. Volitve: a) predsednika, namestnika in odbornikov, b) pregledovalcev računov, c) odbornikov Zaveze, d) odbornikov Lehrerbunda, e) delegatov Lehrerbunda. 7. Slučajnosti.

Pridite polnoštevilno!

Vodstvo.

—s— Učiteljskim parom v informacijo. Neki učit. par s Štajerskega se je v zadevi zastopavanja učiteljic, omoženih z učitelji, ob priliki nakazanja nabavnega prispevka obrnil za odpomoci proti temu šikaniranju učiteljskih parov na uredništvo lista »Freie Lehrerstimme«, ki naše stanovske interese vedno prav odločno in z verno zastopata. Ta list je odstopil našo zadevo der »Rechtsschutzstelle des d. ö. Lehrerbundes«, ki jo je pro- učil in jo izročil v obravnavo socialdemokratskemu poslancu Glöckl-u. Po preteku par tednov je omenjeni učiteljski par dobil od »Rechtsschutzstelle« sledeče obvestilo:

»Auf mehrfache Anfragen!

In einer del letzten Sitzung des Budgetausschusses hat sich Abgeordneter Glöckel dagegen gewandt, dass der Landesauschuss für die Steiermark diejenigen Lehrerinnen, die an Lehrer verheiratet sind, von dem Anschaffungsbeiträge, welchen das Abgeordnetenhaus für alle Lehrpersonen bewilligt hat, ausschliesst. Eine derartige Auffassung liegt nicht im Willen des Gesetzgebers. Der Unterrichtsminister verspricht sofortige Abhilfe.

Dopis je datiran dne 3. feb. 1918.

In zdaj: 1. Smo trdno prepričani, da njega ekselencenaučni minister svoje besede ni poži; kaj takega bi provzročilo demoralizacijo na vseh stopnjah nižje ministerstva, in med nami samimi tudi!

2. Smo uverjeni, da pri štaj. dež. odboru ne manjka potrebnega respekta in discipline navzgor, da je tedaj nemogoče ignorirati ministrske odredbe.

3. Smo prepričani, da je štaj. dež. odbor po vsem kar se je o tej zadevi učit. parov pisalo, in kar se je v budgetu poudarjalo, prišel do spoznanja, da ni isti postopal ne konsekvntno in ne pravično, ko je učiteljice učiteljskih parov prikrajšal za njihov nabavni znesek, in da ima toliko morale, da se ne bo obotavljaj, naknadno nakazati z učitelji omoženim učiteljicam, kar jim po volji in po ukazu parlamenta oziroma naučnega ministerstva gre.

4. Smo pa tudi prepričani, da je nemogoče, da bi bili gospodje štaj. dež. odborniki sami izraziti nasprotniki učiteljstva, oziroma učiteljskih parov, da stoji isti moralno previsoko, da bi mu mogel imponirati zgled kranjskega deželnega odbora, ki bi zaslužil ime »Učiteljski krvosec«. Tako je nam prijetna dolžnost, na tem mestu poudarjati, da je dež. odbornik, g. dr. Verstovšek, se pred udeležitvijo nabavnega nakazila učiteljskim parom na njihovo tozadevno prošnjo naznanil, da se bo pri razdelitvi bodočega (1917) nabavnega zneska oziralo tudi na učiteljske pare! Ker je to tudi volja postavodajalca, lahko opravičeno upamo, da se bo gospodu dr. Verstovšku in drugim g. dr. odbornikom — učiteljskim prijateljem — posrečilo, pravični stvari pripomoči do zmage. Pričakujemo! Dvakrat pa da, kdor hitro da, in minister je rekel »sofortige Abhilfe«.

—s— Povšanje. Učitelj na okol. li. šoli deški v Celju, Franjo Zagar, praporščak pri strelskem polku št. 1, je postal pri tistem polku poročnik v r.

—s— Odlikovanje. Nadučitelj pri sv. Martinu na Pohorju, Peter Jankovič, poročnik v r. pri 87. pp. je bil v četrti odlikovan, dobivši srebrni Signum laudis z meči. Iskreno čestitamo!

—s— Poročil se je dne 4. sušca v Gradcu tovariš Franc Hajnsček, učitelj v Sv. Vidu pri Ptuj, sedaj rezervni poročnik pri 47. pp. z gospodično Albino Elznikovo, hčerko hišnega posestnika v Eggenbergu. Želimo mnogo srečnih let!

—s— V Framu pri Mariboru se je poročil bivši učitelj na CM. šoli v Trstu, sedaj vodja Kmetijske zadruge v Račah, gosp. Simon Ducman, z gospico Grizelko Merk, uradnico v Trstu. Učiteljstvo je moral pustiti zaradi znanega preganjanja začetkom vojne. — Bilo srečno!

—s— VII. vojno posojilo in štaj. li. šole. Potom ljudskošolskih nabiralnic na Štajerskem se je VII. voj. posojila podpisalo 37.855.235 K. Od te vsote odpade na slovenski del Štajerja 7.041.415 K, ne všteti K 338.450 K.

—s— Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«. Od zadnjega našega razgleda z dne 29. decembra 1917 sta umrli 2 člana društva »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«, in sicer Franc Kolletnig, nadučitelj v Slov. Bistrici, umrl dne 19. januarja 1918, in Edvard Knipitsch, šolski ravnatelj v p. v Pöllauvi, umrl dne 12. februarja 1918. Znesek 4 K za ta (160. in 161. smrti slučaj) naj se dopošlje čimprej.

Društveno vodstvo.

Splošni vestnik.

Štridesetletnico svojega učiteljevanja obhajajo letos nastopni absolventi učiteljskega v Ljubljani iz l. 1878.: Gradnik Armin, nadučitelj v Celju, Höger Avgust, mestni učitelj v Gradcu; Josin Teodor, meščanski učitelj na Dunaju; Podkrajšek Hinko, c. kr. profesor na državnih obrtni šoli v Ljubljani; Replč Peter, nadučitelj na Uncu; Šorn Franjo, nadučitelj pri sv. Lovrencu na Dravskem polju in Trost Franjo, mestni učitelj v Ljubljani. — Vpokojeni so že: učitelj Kos Mihael, učitelj Krenner Bogomir, nadučitelj Lokar Ivan in vadniški učitelj Maier Anton. — Umrli pa so: Učitelj Vožlaček Leop., učitelj Strel Perč, strokovni voditelj Černe Jernej in mestni učitelj Pretnar Jakob.

Kaj pa to?! V debato o načrtu zakona o učiteljskih draginskih dokladah je posegel tudi finančni minister baron pl. Wimmer. V svojem govoru je rekel med drugim tudi to-le: »Revnejšim deželam naj se dovoli, da smejo v načrtu določene doklade znižati do gotove mere.« Če bi se uzakonilo tako določilo, bi bilo pravici v obraz in bi moralo biti ovira sankcij; dr. Lampetu in Kalteneckerju pa bi bila odprta svobodna pot do novih mahinacij v priljubljenem revirju njunega delovanja. Med revnimi deželami, ki jih je imel v mislih finančni minister, bi prišle v prvi vrsti v poštev Dalmacija, Istra, Goriška in Kranjska, same slovenske dežele, in ravno učiteljstvu teh dežel je vseka volja najhujše in

najgloblje rane, in zato naj bi bilo še prikrajšano in dobilo manjše draginske doklade, kakor učiteljstvo v bogatejših deželah, ki ga vojna ni prizadela tako hudo. Pravično je bilo, da zbornica ni sledila ministrovim besedam, ker bi bil sicer nastal med prizadetimi učiteljstvom orkan ogorčenja, ki bi imel zle posledice.

Za dva mernika koruze. »Slov. Narod« piše: »Učitelj iz Štajerske nam popisuje sledečo pretresljivo sliko iz današnjega učiteljskega življenja na deželi: Soprog: Imam temeljne plače letnih 1400 K. Z vsemi draginskimi dokladami znaša sedaj moja plača okroglih 260 K mesečno. Skrbeti moram za šest malih otrok, ženo in postreznico. Od vsakega večjega kraja smo oddaljeni pet četrt ure, do železnice imam 5 ur hoda. 1 kg slanine stane tukaj 38 K, en mernik koruze 140 (stoštrideset kron). Za male otroke bi dobim kakor hrane, na občini nimajo razen koruze moke ničesar, če pa grem h kmetu, naj mi kaj proda, pa se izgovarja, da nima. Če gre žena h kmetici po mleko, ga nima. No pa otroke bi ga dala, saj ne rabi denarja. Vsak težak služi sedaj dnevno od 5 do 6 K pri polni hrani, ubog učitelj pa, ki neprenehoma službuje že čez 17 let, se mora mučiti cel mesec za dva mernika koruze, pa mu zmanjka še 20 K! Ako se nam ne bo v kratkem pomagalo z izdatno podporo, se bomo morali oni, ki smo preobloženi z družinico, končati to mukepolno življenje, saj bolje je umreti, nego umirati.« — Ne upamo si pristaviti nobene besede...

Kako se je preprost dolenski kmet, obdolen srboflisava, zagovarjal. Na sodnikovo vprašanje »Vi ste prijatelj Srbov?« je odgovoril: V balkanski vojski je bilo moje srce na strani Srbov, ker mi je znano, koliko je trpel naš narod in vse kršćanstvo pred Turki. Ko je pa izbruhnila vojska med našo državo in Srbijo, sem se spomnil našega gesla — »Vse za vero, dom, cesarja« — in sklenil sem, da se hočem kot vojak tako hrabro boriti, kakor sem se dejansko proti Italijanom, ki so hoteli tudi razkosati našo lepo jugoslovansko zemljo. Bil sem odlikovan s srebrno svetinjo. —

Razgled.

Avstrijski otroci na Ogrskem. Z Dunaja in iz drugih nemških krajev hočejo poslati letošnje poletje na Ogrsko 150.000—200.000 otrok. Zagotovljena je podpora raznih denarnih zavodov in od drugod do 20 milijonov kron. Z nekaterih strani pa so pričeli veliko gonjo proti temu, da bi pošiljali avstrijske otroke na prehrano na Ogrsko. Ogrje ne privoščijo nikomur ničesar — razen sebi.

Razkošje na Madžarskem. Tatra-Lomnica so moderne madžarske toplice s krasnimi hoteli, med njimi Palace Hotel. V toplice pošiljajo bolne in okrevajoče vojake, po hotelih pa se gnete bogata madžarska buržuazija, novi milijonarji in med njimi so celi roji mladih lahkoživk, vedno pripravljenih skrbeti za naslodo. Veselica nad veselico se vrsti, maskerade in redute. V bolnišničnih leže jetični vojaki, v hotelskih dvoranih pa se vrte polunage žensčine, možje v ženskih in dame v moških oblekah. Šampanjec teče curkoma... Že dolgo ni bilo tako razkošnega življenja, kakor sedaj v četrtem letu vojne v madžarski Latri-Lomnici na slovaški zemlji. O, blažena dežela krone svetega Stefana! Na Kranjskem pa še tega ne dajo učiteljstvu, kar mu je določil državni zbor! — Seveda, gospodje od deželne vlade so dobili na vsako osebo svoje rodovine po 3 kg masti po 12 K kot poseben poboljšek. Mi jim to mast od srca privoščimo že zaradi tega, da ob neznansko težavnem razdeljevalnem delu našega denarja popolnoma ne opešajo!

37 milijonov funtov sladkorja za čebelarje. V Nemčiji je odločila sladkorna centrala, da bo dala čebelarjem za vsak prezimeli roj čebel 15 funtov sladkorja. V vsej Nemčiji je čebelarjev okoli 2 in pol milijona, zato bo treba žrtvovati v to svrhu 37 milijonov funtov sladkorja. Čebelarji pa se morajo obvezati, da tretjino pridelanega medu odstopijo centrali za bolnišnice.

Književnost.

Popotnik. Pedagoški in znanstven list. Izšla je 3. in 4. skupna številka (letnik 1917) s to zanimivo vsebino: Fr. W. Förster-dr. S. Dolar: Vzgoja in samovzgoja. Pavel Flér: O bodoči vzgoji. (Dalje.) J. Baukari: J. Ruskin o nalogah in vzgoji žentstva. (Konec.) Dr. Tominšek: Dr. Ant. Breznikova Slovenska slovnica za srednje šole. Drago Hudc: Solstvo v Srbiji. (Dalje.) Iz šolskega dela: Analiza šolskih spisovnic. (Dalje.) Slovstvo: Ocene. — Književne novosti — Casopisni vpogled. Razgled: Kultura. — To in ono.

Zvonček. List s podobami za slovensko mladino. Leto XIX. — Skupna 1. in 2. štev. tega našega lepega mladinskega lista objavlja to bogato vsebino: E. Gangl: Davorinček. Pesem. Fran Žgur: Zima, zima, vrba osamela... Pesem. Fr. Rojec: Nočni potnik. Pesem. Fran Žgur: Dan in noč. Pesem. Hinko Medić: Laneni cvet. Povest s podob. Nedin Sterad: Mlanost. — Fogum! Pesmi. F. H.: Navijanje cen. Povest. Antonija Germkova: ob obletnici. S pisateljičino podobo. Vinko Klanšek: Janček bel. Pesem. Fr. Rojec: Spoštuj starost! Mladinska enodejanjka. Vinko Klanšek: V samotni uri. Pesem. Lad. Ogorek: Naš upravnik. Životopis s podobo. Vinko Klanšek: Zimska pesem na bojnem polju. Josip Vandot: Kekec na hudi poti. Platinška pripovedka s podobo. Cvek Stanko. Podoba. Simon Palček: Tiha zemlja se budi... Pesem. Fr. Rojec: Mamin god. Pesem. Stric